

Vest-Finnmark Rådet

Fjellveien 6

Postboks 43

9593 BREIVIKBOTN

+47 908 52916

bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no

Finnmark fylkeskommune
v/fylkesordfører Hans-Jacob Bønå

Levert via e-post: postmottak@ffk.no

Hasvik, 4. november 2024

Høringsuttalelse - Regional utviklingsplan for Finnmark 2024-2028

Vest-Finnmark Rådet er en allianse mellom de 7 kommunene Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger. Samlet har regionen en befolkning på ca. 42.500 innbyggere, noe som utgjør 55 % av det totale folketallet i Finnmark.

Vest-Finnmark Rådet har valgt å innta rollen som en aktiv medspiller i utviklingen av vår region og Finnmark fylke som helhet, og takker for muligheten til å komme med innspill på innholdet i Regional utviklingsplan for Finnmark 2024-2028 (som er fylkeskommunens regionale planstrategi).

Vest-Finnmark Rådet har i sak 46/24 vedtatt følgende høringsuttalelse i forbindelse med høringen på Regional utviklingsplan for Finnmark 2024-2028:

Vest-Finnmark Rådet ønsker å kommentere enkelte aspekter ved høringsforslaget til Utviklingsplan for Finnmark 2024-2028, samt komme med forslag til forbedringer som vi mener vil styrke både planens innhold og dens gjennomføring.

1. Om regional planstrategi for Finnmark fylkeskommune 2024-2028:

- a) Å benevne fylkeskommunens regionale planstrategi «Utviklingsplan for Finnmark» medfører uklarheter omkring formålet med planen. For å unngå dette ber Vest-Finnmark Rådet om at Finnmark fylkeskommune vurderer å benytte tittelen «Regional planstrategi 2024-2028» på dokumentet, med «Utviklingsplan for Finnmark» som undertittel.
- b) Vest-Finnmark rådet savner en klar visjon av hva man vil med Finnmark i fremtiden. Rådet ønsker en samlet strategi for hvilken rolle de ulike delene av Finnmark skal ha, med mål om å styrke Finnmark som helhet.
- c) Fylkeskommunen har tidligere hatt tradisjon for å avklare spørsmålet om regionale strategier i fastsettelse av regional planstrategi, dette har fylkeskommunen nå valgt bort. Dette begrunnes med et behov for å være tydelige på at «Utviklingsplan for Finnmark» ikke er en utviklingsplan for fylkeskommunen, men må være et planverktøy med eierskap også utenfor organisasjonen der flere aktører er avhengig av å samarbeide godt for å lykkes med målsetningene. Vest-Finnmark Rådet er av den formening at Finnmark fylkeskommune

burde benytte regional planstrategi 2024-2028 til å sette retning og peke på ulike mulige strategivalg på en rekke viktige politikkområder.

2. Om forslaget til Regional plan for arealutvikling i Finnmark:

Til regionale planer som gir retningslinjer for arealbruk er det mulig å vedta en regional planbestemmelse som skal sikre at det ikke foretas arealbruksendringer som er i strid med planens retningslinjer. Arealretningslinjer på regionalt nivå blir sjelden så presise at det er naturlig å bruke virkemidler tilsvarende kommuneplanbestemmelsene (Regjeringen, Lovkommentar til plandelen av plan- og bygningsloven (2022) - regjeringen.no).

- a) Arealplanlegging er normalt et kommunalt anliggende, og en regional arealplan er potensielt en stor inngripen i kommunenes myndighetsutøvelse på planfeltet. Vest-Finnmark Rådet er derfor av den formening at en regional arealplan skal være uten planbestemmelser, da vi mener en detaljert plan for arealbruk i Finnmark kan bidra til å øke konfliktnivået heller enn å minske det (med mindre alle kommunene er enig i det som vedtas).
- b) Plandokumentet påpeker økning i omfanget av arealkrevende næringer som bl.a. reindrift, men det utdypes ikke hvorvidt det er gjort vurdering av inngrepsstatus i reindriftsnæringen. I et flertall av kommunene i Finnmark er omfanget av arealkrevende aktiviteter som landbruk kraftig redusert de siste tiårene, samtidig som kommunene har hatt nedgang i antall innbyggere. Til sammen har dette bidratt til en reduksjon i utnyttelsen av kommunenes arealer til en rekke formål, noe som igjen har medført at disse arealene nå kan disponeres av reindriftsnæringen og andre brukere. Dette må i et "inngrepsregnskap" veies opp mot nye arealkrevende aktiviteter i form av etablering av viktig beredskapsmessig infrastruktur i form av kraftlinjer for å sikre en robust energiforsyning, utbedringer av viktige transportkorridorer mv.
- c) Reindriftsnæringen i Finnmark er blant de næringene som drives på tvers av kommunegrensene, og fordrer et behov for overordnet og helhetlig koordinering. I «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027» skriver regjeringen at fylkeskommunene bør vurdere å utarbeide regionale planer for reindrift. Vest-Finnmark Rådet oppfordrer fylkeskommunen til å ta en rolle som koordinerende arealplanmyndighet innenfor dette området gjennom å lage en regional plan for reindrift.
- d) FeFo (Finnmarkseiendommen) forvalter store deler av arealene i Finnmark, og deres planer og strategier vil ha stor betydning for den overordnede arealutviklingen i fylket. Det er derfor viktig at det sikres en god samordning mellom kommunene og FeFo sine langsiktige prioriteringer for arealbruk.
- e) De fleste kommunene i Finnmark har etter hvert fått etablert helhetlige arealplaner for både land- og sjøarealene, der utfordringer og muligheter sees i sammenheng. Vest-Finnmark Rådet påpeker viktigheten av at Finnmark fylkeskommune vurderer å også beskrive ønsket utvikling i havområdene utenfor Finnmark (både de kystnære områdene og i Barentshavet). Fylkeskommunen leverte et skriftlig innspill til Stortingets behandling av ny forvaltningsplan for Barentshavet i april 2024 som må hensyntas i denne sammenheng. I de kystnære områdene, tilsvarende som på land, må man sikre at fylkeskommunen ikke vedtar planbestemmelser som går på tvers av kommunenes planmyndighet i kystsonen.

3. Forslag til etablering av en nettverksarena for planlegging og samfunnsutvikling:

Vest-Finnmark Rådet ser et behov for å styrke det planfaglige feltet i Finnmark. Et forslag vi ønsker å fremme er opprettelsen av en regional nettverksarena for alle som jobber med samfunnsutvikling og arealplanlegging i fylket. En slik arena kan bidra til kunnskapsutveksling,

oppdatering på fagfeltet og muligheten til å diskutere felles utfordringer og løsninger. Vi understreker at et slikt forum vil være et tillegg til det regionale planforumet, og at det kan bidra til å styrke den faglige diskusjonen rundt arealutvikling og samfunnsplanlegging i fylket.

4. Om forslaget til en Regional plan energiforsyning i Finnmark:

Finnmark Fylkeskommune ønsker å ta en rolle i arbeidet med å sikre utbygging av kritisk infrastruktur for og produksjon av energi. I dokumentet benyttes begrepene «offentlig» og «nasjonal» om hverandre, knyttet til eierskap på produksjon og infrastruktur.

- a) Vest-Finnmark Rådet slutter seg til at infrastruktur i form av kraftlinjer og nettanlegg skal ha et offentlig nasjonalt eierskap. Realismen knyttet til et offentlig og/eller helnasjonalt eierskap på industrielle anlegg for kraftproduksjon, anses derimot som liten, bl.a. av finansielle årsaker, og vil høyst sannsynlig medføre stans i videre utbygging.
- b) Planstrategien bør ha klare mål og strategier for hvordan ladeinfrastruktur for bil og vegtransport, maskinparker, samt fartøy skal realiseres, med utgangspunkt i fylkets svake kommersielle driftsgrunnlag.
- c) Planstrategien bør ha klare mål og strategier for energieffektivisering og energiproduksjon i private og offentlige bygg, for å redusere fremtidig energibehov.

5. Om temaet Befolkningsutvikling:

Et av de tre temaene kunnskapsgrunnlaget er strukturert etter er befolkning. Imidlertid er det liten sammenheng mellom kunnskapsgrunnlaget og det foreslåtte plandokumentet på dette området.

- a) Vest-Finnmark Rådet uttrykker bekymring for at utviklingsplanen ikke tar tilstrekkelig hensyn til befolkningsutviklingen i Finnmark. Ifølge analyser fra både SSB og Telemarksforskning vil Finnmark oppleve en betydelig befolkningsnedgang frem mot 2050, med et estimat på så få som 66 203 innbyggere dersom bostedsattraktiviteten ikke forbedres (Kunnskapsgrunnlaget, s. 10). Denne utviklingen er preget av en aldrende befolkning, færre unge og en redusert arbeidsstyrke, noe som legger et økende press på kommunene. Det må utarbeides strategier og verktøy for å gjøre fylket mer attraktivt å bo og etablere seg i, med et tydelig mål om befolkningsvekst.
- b) Befolkningsnedgangen svekker også fylkets næringsattraktivitet og økonomiske bærekraft. Når antall innbyggere synker, reduseres tilgjengeligheten av arbeidskraft, noe som begrenser vekstmulighetene for næringslivet. Dette har bidratt til at Finnmark de siste årene har hatt den svakeste veksten i arbeidsplasser og næringsattraktivitet sammenlignet med resten av landet (Kunnskapsgrunnlaget, s. 47-55).
- c) Den reduserte inntektsbasen svekker også kommunenes evne til å tilby nødvendige og lovpålagte tjenester, noe som igjen forsterker problemene knyttet til befolkningsnedgangen.
- d) For å sikre fremtidig vekst og bærekraft må det settes søkelys på å stabilisere og øke befolkningstallet, noe som igjen krever en helhetlig strategi med tilhørende tiltak som fremmer både omdømme til fylket, næringslivet, arbeidsplasser, samt forbedrede levevilkår for fylkets innbyggere.

6. Utfasing av planer:

I listen over planer fylkeskommunen skal fases ut finner man blant annet regional plan for kompetanse i Finnmark og regional plan for kulturminner og kulturmiljø. Planene fases ut fordi de bygger på udatert kunnskap og ikke oppfyller kravene til plan- og bygningsloven. Videre står det at regional plan for kompetanse kan vurderes om det skal utarbeides en strategi for. Det

fremstår som en selvmotsigelse at den regionale planen for kompetanse i Finnmark foreslås faset ut uten å erstattes, samtidig som «Utdanning og forskning og utvikling» fremheves som et prioritert satsingsområde i den regionale utviklingsplanen. Vest-Finnmark Rådet merker seg at det igjen er en manglende sammenheng mellom kunnskapsgrunnlaget og plandokumentet.

a) Regional plan for kompetanse i Finnmark

Kunnskapsgrunnlaget beskriver flere utfordringer angående opplæring og kompetanse i fylket. Finnmark står i likhet med resten av landet overfor store utfordringer når det gjelder tilgang på tilstrekkelig kompetanse og arbeidskraft. Bedrifter i Finnmark rapporterer lavt nivå av innovasjonsinvesteringer, og det gjennomføres få konkrete innovasjons- og utviklingsprosjekter. Dette kan skyldes mangel på teknologisk infrastruktur og kompetanse, som er nødvendig for å utvikle nye produkter og tjenester. Uten tilstrekkelig teknologisk kompetanse kan regionen ha vanskeligheter med å tilpasse seg og dra nytte av det grønne skiftet. Kunnskapsgrunnlaget beskriver også nedgangen i elevtall i videregående skoler, der vi ser en reduksjon på 800 elever siden skoleåret 2013/2014. Videregående opplæring er et sentralt ansvarsområde for fylkeskommunen. Planstrategien må derfor tydelig adressere hvordan dette ansvaret skal ivaretas fremover, med tanke på de demografiske, geografiske og økonomiske utfordringene som fylket står overfor. Det nevnte ovenfor understreker behovet for en regional kompetanseplan som tar hensyn til de faktiske utfordringene og mulighetene Finnmark står overfor.

b) Regional plan for kulturminner og kulturmiljø

Forslaget om å fase ut den regionale planen for kulturminner og kulturmiljø på grunn av manglende handlingsprogram er ikke ønskelig, da det kan svekke den overordnede forvaltningen av kulturminner i fylket. Selv om det nevnes at en strategi for kulturminner kan vurderes, påpekes det at en slik vurdering ligger utenfor den pågående prosessen for regional planstrategi. Ifølge planoversikten er det foreslått å innarbeide kulturminner i den regionale planen for arealutvikling. Vest-Finnmark Rådet anser det som mer hensiktsmessig å utarbeide en egen kulturminneplan, spesifikt rettet mot forvaltning av kulturminner, fremfor å innlemme dette i en regional plan for arealforvaltning.

Vest-Finnmark Rådet takker igjen for muligheten til å komme med innspill til Utviklingsplan for Finnmark 2024-2028, som skal ivareta lovkravet til en regional planstrategi for Finnmark fylkeskommune.

Spørsmål i sakens anledning kan rettes til rådets daglige leder Bente O. Husby på mobil: 90852916 eller e-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no.

Med vennlig hilsen

Jan Morten Hansen (s)
Rådsleder
Vest-Finnmark Rådet

Bente O. Husby (s)
Daglig leder
Vest-Finnmark Rådet

Vedlegg:

241028 Vest-Finnmark Rådet – Grunnlagsdokument for sak 46/24 Regional utviklingsplan for Finnmark 2024-2028

Kopi:

Statsforvalteren i Troms og Finnmark v/statsforvalter Elisabeth Aspaker
Øst-Finnmarkrådet v/rådsleder Wenche Pedersen og daglig leder Trond Haukanes
Medlemskommunene i Vest-Finnmark Rådet